

ROLF SCHREINER:

Et yndig land

Som nordmenn flest har eg aldri heilt forstått den danske drikkekulturen. E det ikkje ganske spesielt å begynna helgefylla med brennevin te frokost mandag morning? Her på berget pleie me stort sett venta te me tar ein pils eller tri itte jobben på fredag, men då har mang ein danske allerede heve innpå ein snaps før kvar einaste arbeidsdag den ugå. E det løje de sykle på jobb?

Eg innrømme gjerna at dram – og då meine eg norske akevitt – e godt te mad. Og særleg te sånne ein-gang-i-året madrettar som ludafisk, smalahåve, rakfisk og någen te. Men te frokost? Kver dag? I tillegg syns eg at den danske nasjonalsnapsen Gammel Dansk Bitter Dram smage pyton – som ein blanding av såbevatt, møllkuler, edder og galle. Den e visst lagd av rognebær, urter og sprit. Vel bekomme!

Fra forholdsvis sikre kilder – det vil sei konsertmesteren i Stavanger Symfoniorkester, og han e gifte med ei danske dama – e eg blitt fortalt at då Danmarks Radio for fysste gang gjekk te streik for sånn cirka 30 år siden, så va det av følgende grunn: De ansatte fekk ikkje lenger kjøba snaps på jobben. I kjent danske stil va det fortsatt full anledning te å kjøba både vin og øl – te og med det knallsterka Elefantølet – i Danmarks Radio, men spriten forsvant. Eg tippe at streikevaktene hadde ein liden på lommå – for sikkerhets skyld.

Randers ligg på det sentrale Jylland og e med sine 61.000 innbyggere Danmarks sjetteste by. Her kom guttalalet te Sola Håndball for å delta i ein turnering ein gang seint på 1970-talet, og eg va ein av to voksne på turen. Me sko spela kamp allerede klokka 9 om morningen, og då me kom inn i hallen, sa vertskapet: «Guttane går inn på banen den veien, og dåkker to går inn på kjøkkenet – så får dåkker ein morgenbitter.» Me blei tilbudt brennevin – Gammel Dansk – før me me sko ha siste pep-talk og legga opp taktikken for laget. Høyst useriøst, spør du meg. Ikkje sant, Kaare Lindboe?

Ebeltoft har 15.000 innbyggere og ligg på Jyllands østkyst. Som mange andre fra Stavanger, har familien min feriert der et par ganger. Dette va tidlig på 1980-talet, og itte ein flotte dag med møje sol, høge temperatur og salte bølger, va det tid for middag på hotellet. Eg ba om ein øl – det sko bli skjønt å slukka tørsten. Det kom en Grøn Tuborg på bordet, eg heiv innpå – og holdt på å spytta alt ud igjen. Ølet va pisselunka. Eg sa te servitøren at varmt øl va ein Guds straff for min tysste gane, og fekk svaret: «Då sko du ha bedt om ein kold øl. Du ska ver klar øve det, lille nordmann, at mange dansker lige temperert øl.» Så lerte me någe den dagen.

Silkeborg ligg på Midt-Jylland og har 43.000 innbyggere. I denne byen har Jyske Bank sitt hovedkontor. Då Stavanger Bank (i dag Handelsbanken) blei planlagt midt på 1980-talet – som fysste lokale banketablering på 50 år – så la man opp te et samarbeid med Jyske Bank. Og me så va reklamebyrået te den nye banken i Stavanger, blei med ledelsen på tur te Silkeborg. Då salgsdirektør Nellesen og marketingsjef Ladegaard i Jyske Bank åbna mødet klokka 08.00, serverte de wienerbrød og Gammel Dansk. Syge banan!

Me va òg reklamebyrået te Tou Bryggeri (kvil i fred) på den tiå, og på Forus sko verdensberømte Carlsberg bryggas på lisens for heila det norske markedet – lanseringa va i 1987. Då måtte jo Tou-ledelsen pluss byrået ner te København for å testa originalen. Innimydla møder va det tid for lunsj og ein liden forfriskning. I ein store sal gjekk adle arbeiderne på det danske bryggeriet og forsynte seg med friskt fadøl fra skummende kraner – om igjen og om igjen. Me spurte vår venn marketingsjef Christensen om det va alkoholfritt øl de drakk. Svaret va: «Nei – de alkoholfrie kranene står på bordet der borte ved veggen.» De va der støv på.

Tanken på at norske arbeidere – uansett bransje – sko hiva innpå halvliter itte halvliter med akoholholdig øl i arbeidstiå, e vel egentlig ganske hinsides. Men dansker e dansker. Holdningen te drikkevaner komme vel ganske godt te uttrykk med følgende sitat fra den danske forfatteren Jacob Paludan (1896 – 1975): «At ville indføre alkoholforbud i det 20. århundrede er en omtrent ligeså pervers idé, som hvis et hospital ville afskaffe bedøvelsen.»

Fotball-VM i 1986 sko vært spelt i Colombia, men de hadde ikkje råd – narkosalget går ikkje inn i statskassen der nere. Så mesterskapet blei arrangert i Mexico – på tross av et katastrofalt jordskjelv året før. Danmark va med i et VM-sluttspel for fysste gang, og de starta med å slå Skottland 1 – 0. Så skårte Preben Elkjær 3 mål då Uruguay blei feid av banen med 6 – 1. I kampen om puljeseieren sto Tyskland på andre banehalvdel. Naboland og erkefiende – heilt siden danskene tapte Den dansk-tyske krig i 1864.

Eg sto i Tivoli og såg på storskjerm at Danmark vant 2 – 0. København va i gledesrus – sko tro de hadde vonne finalen. Den kvelden rusla eg bort te Rådhusplassen rett før midnatt. Der va stappfullt med folk – avisene sa dagen itte på at me va rundt ein million. På lastebiler og trailere fra Tuborg og Carlsberg sto blide dansker og delte ud grønne flasker – me fekk så møje gratis øl me ville ha. Se for deg det i Norge!

Her e forslag te nytt slagord for reiselivsbransjen:
«Det er dejlig å være tørst i Danmark!»

God ferie.